

Konspekt wykładów z przedmiotu „Prawo ochrony Środowiska w Polsce i UE” (2016/2017)

Wyróżniane w poszczególnych punktach akty prawa wraz przepisami oraz zagadnienie omówione zostały na wykładzie. Przedmiotem egzaminu objęte są te przepisy i zagadnienia, a także zagadnienia omawiane na ćwiczeniach oraz materiał podany w sylabusie przedmiotu

I. Prawo ochrony środowiska –zagadnienia wprowadzające

1. Pojęcie prawo ochrony środowiska
2. Kryteria wyróżnienia prawa ochrony środowiska jako obszaru regulacji prawnej
3. Pojęcie środowiska
4. Zakres przestrzenny
5. Przesłanki ochrony środowiska w etyce i filozofii
6. Środowisko jako wartość chroniona (dobro wspólne)
7. Zasady prawne ochrony środowiska : Zasada zrównoważonego rozwoju -art. 3 pkt 50 POŚ; zasada prewencji (art. 6 ust. 1 POŚ); zasada przezorności (art. 6 ust. 2 POŚ); zasada zanieczyszczający płaci (art. 7 POŚ); zasada kooperacji („ustawa o informacji”); zasada integracji (w jej aspekcie zewnętrznym i wewnętrznym - Art. 5. POŚ, Art. 8. POŚ)
8. Źródła prawa ochrony środowiska

II. Podstawy konstytucje ochrony środowiska

1. Art. 5; art. 68 ust. 3; art. 74, art. 86; art. 31 Konstytucji RP
2. Ochrona środowiska w orzecznictwie TK (Ochrona środowiska jako przesłanka ingerencji w prawa i wolności jednostek)

➤ *Wyr. TK z dnia 1 lipca 2014 r. (administracyjna kara pieniężna za usuwanie drzew i krzewów);*

„Wprowadzony w art. 88 ust. 1 pkt 2 i art. 89 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, bezwzględny obowiązek organu wymierzania administracyjnej kary pieniężnej i to bardzo wysokiej (majątkowo dolegliwej), bo sięgającej trzykrotności – także wysokiej – opłaty za usunięcie drzewa za zezwoleniem, może stanowić, w określonych okolicznościach, sankcję nieproporcjonalną do uszczerbku wywołanego w środowisku naturalnym na skutek usunięcia drzewa lub krzewu

(TK stwierdził niezgodność ww. przepisów z art. 64 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji)

➤ *Wyrok TK z dnia 10 lipca 2014 r., P 19/13, OTK-A 2014/7/71 obwody łowieckie)*

Art. 27 ust. 1 w związku z art. 26 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226 oraz z 2014 r. poz. 228) przez to, że upoważnia do objęcia nieruchomości reżimem obwodu łowieckiego, nie zapewniając odpowiednich prawnych środków ochrony praw właściciela tej nieruchomości, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

„Brak jakichkolwiek prawnych form udziału właścicieli nieruchomości w procesie tworzenia obwodów łowieckich obejmujących te nieruchomości oraz brak instrumentów prawnych umożliwiających właścicielom wyłączenie ich nieruchomości spod reżimu obwodu łowieckiego lub wyłączenie poszczególnych ograniczeń, jakie przewiduje prawo łowieckie,

niezależnie od powodu, jakim uzasadniają to żądanie (ekonomiczny, światopoglądowy itd.), nie jest konieczne dla zapewnienia należytego poziomu ochrony środowiska, w szczególności zaś ochrony zwierzyny”.

Trybunał nie zakwestionował samej możliwości włączenia nieruchomości prywatnych do obwodu łowieckiego.

- *Wyrok TK z dnia 3 lipca w sprawie P 49/11 Prawo podmiotowe do odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową*

„Brak możliwości żądania odszkodowania ze środków Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez bobry na działce rekreacyjnej, w sytuacji przyznania takiego uprawnienia w stosunku do szkód wyrządzonych w gospodarstwach rolnych, leśnych i rybackich, wskazuje, że nastąpiła nieuzasadniona konstytucyjnie ingerencja władzy publicznej w sferę interesów ekonomicznych jednostki”.

- *wyrok TK z dnia 21 lipca 2014 w sprawie K 36/13 (Prawo podmiotowe do odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową*

(brak możliwości żądania na gruncie ustawy o ochronie przyrody odszkodowania ze środków Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez żubry, wilki, rysie i niedźwiedzie w mieniu innym niż określone w art. 126 ust. 1 pkt 1-4 u.o.p. wskazuje, że ma miejsce nieuzasadniona konstytucyjnie ingerencja władzy publicznej w sferę interesów ekonomicznych jednostki

- *Wyrok TK z dnia 28 września 2015 w sprawie K 20/14 Prawo podmiotowe do odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową*

Art. 126 ust. 1 i oraz 4 w zakresie w jakim ogranicza odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niektóre zwierzęta objęte ochroną gatunkową (żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie, bobry) oraz w zakresie w jakim ogranicza grono podmiotów, które mogą współdziałać w właściwych organami co do zabezpieczenia przed szkodami (*tylko ci którzy mogą doznać szkód wyrządzonych przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie, bobry, z pominięciem szkód wyrządzonych przez pozostałe zwierzęta objęte ochroną gatunkową*) jest zgodny z 32 ust. 1 i 64 ust. 2 Konstytucji

III. Ochrona środowiska w prawie pierwotnym UE

1. Cele UE w dziedzinie środowiska
2. Kompetencje UE w dziedzinie środowiska (kompetencje dzielone)
3. Ogólne zasady wykonywania kompetencji (dzielonej) w dziedzinie środowiska
 - a. Zasada pomocniczości, (art. 5 ust. 3 TUE)
 - b. Zasada proporcjonalności (art. 5 ust. 3 i 4 TUE) – istotna m.in. z punktu widzenia formy działania Unii (rozporządzenia dyrektywy); zob. także sprawa C-2/10, Azienda Agro-Zootecnica Franchini Sarl, pkt 74
 - c. Zasad Integracji (Artykuł 11 TFUE; art. 37 Karty Praw Podstawowych) - zasada ta nie zobowiązuje do stałego przyznawania priorytetu ochronie środowiska; przesądza natomiast o obowiązku prawnym uwzględniania i

wyważania - przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Wspólnoty - interesów 'ochrony środowiska naturalnego' w sposób równorzędny z innymi interesami Wspólnoty, przyznając, w razie kolizji, pierwszeństwo jednemu z nich;
- może mieć znaczenie przy wyborze podstawy prawnej aktu prawa pochodnego

4. Polityka UE w dziedzinie środowiska (art. 191-193 TFUE)

- Cele
- Zasady
- Wysoki stopień ochrony środowiska
- Sposoby realizacji
- Wykonywanie

5. Zagadnienia problemowe

5.1. Wybór podstawy aktu prawa pochodnego

- Powołanie niewłaściwej podstawy prawnej stanowi przesłankę stwierdzenia nieważności aktu prawa wtórnego (art. 263 TFUE)
- Wybór podstawy prawnej aktu prawa wtórnego wpływa na możliwość wprowadzenia przez PC bardziej rygorystycznych środków ochronnych (art. 193 TFUE i art. 114 ust. 4-6 TFUE)
- Z utrwalonej linii orzeczniczej, zapoczątkowanej sprawą C-300/89, *Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Radzie Wspólnot Europejskich* wynika, że :
 - wybór podstawy prawnej aktu nie jest wynikiem wyłącznie subiektywnego przekonania jego autora, lecz musi opierać się na obiektywnych okolicznościach, które mogą być poddane kontroli sądowej, do których należą w szczególności cel i treść danego aktu;
 - przy wyborze podstawy prawnej danego aktu nie można kierować się tym, jaką podstawę prawną przyjęto przy stanowieniu innych aktów unijnych, które w danym przypadku mają podobne cechy, ale każdorazowa należy opierać się na ww. obiektywnych czynnikach;
 - w przypadku, „gdy analiza aktu prawnego wykaże, że omawiany akt ma dwa cele lub dwa elementy składowe” kryterium wyboru właściwej podstawy prawnej oparte jest, po pierwsze, na ocenie ich wzajemnych relacji (cel główny v. pomocniczy lub cele równorzędne), w efekcie której wydanie aktu wymaga oparcia na jednej podstawie (właściwej dla celu głównego) lub „na różnych odpowiednich podstawach prawnych” (cele „nierozdzielalne ze sobą związane, przy czym żaden z tych celów lub elementów nie jest drugorzędny lub pośredni w stosunku do drugiego”), a po drugie, na wymogach proceduralnych jego przyjęcia.

5.2.. Zakres zastosowania prawa Unii (sprawa C-206/13 – zakaz legalizacji samowoli budowlanej na obszarach ochrony krajobrazowej – zgodność z prawem UE i Kartą Praw podstawowych)

5.3. Zakres związania PC unijnym prawem ochrony środowiska i możliwość wprowadzenia bardziej rygorystycznych przepisów krajowych (Klauzule wzmocnionej ochrony):

- a) Art. 193 TFUE oraz sprawy C- 2/10 *Azienda Agro-Zootecnica Franchini Sarl*)

- b) Art. 114 ust. 5-6 TFUE oraz spraw połączone C-439/05 P oraz C-454/05 P Land Oberösterreich i Republika Austrii p. Komisji Wspólnot Europejskich; Dyrektywa 2001/18/WE)
- c) dyrektywę Rady 90/220/EWG – bez załączników (ze zm. – por. tekst skonsolidowany). – wyłącznie w
- d) zakresie wskazanym na zajęciach
- e)

5.4. Implementacja unijnego prawa ochrony środowiska i naruszenie obowiązku wdrażania unijnego prawa ochrony środowiska; skargi wymuszające Komisji, kary finansowe za naruszenie prawa unijnego (art. 258, 260 TFUE, sprawa C- 121/07)

IV. Prawna problematyka informacji o środowisku i jego ochronie.

1. Dyrektywa 2003/4/ WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG

I.1. Podstawa prawna (aktualny art. 192 TFUE)

I.2. Standard minimalny

I.3. Gwarancje prawne udostępniania informacji o środowisku na wniosek i jej rozpowszechniania w dyrektywie 2003/4

I.4. Orzeczenia TS UE

- C- 204/09: Interpretacja pojęcia „organy władzy publicznej” (art. 2 pkt 2 dyrektywy)
- C-71/14: Interpretacja art. 5 dyrektywy dotyczącego opłat za udostępnianie informacji

2. Dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie w prawie polskim

- Konstytucja RP (art. 54; art. 61; art. 74 ust. 3 w zw. z art. 81)
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (w szczególności art. 1-28):
 - a) Kto może domagać się informacji o środowisku
 - b) Od kogo można domagać się informacji o środowisku
 - c) Pojęcie informacji o środowisku i jego ochronie
 - d) Tryby udostępniania informacji o środowisku (na wniosek lub upowszechnianie informacji)
 - e) Udostępnianie informacji o środowisku na wniosek
 - Forma wniosku
 - Termin udostępniania
 - Forma lub format udostępnienia informacji o środowisku
 - Forma prawna udzielenia informacji (czynność materialno-techniczna) i odmowy udostępnienia informacji (decyzja)
 - Przesłanki odmowy
 - Przekazanie lub zwrot wniosku

- Opłata
- Ochrona prawna
- Publicznie dostępne wykazy danych o dokumentach i ich znaczenie dla udostępniania informacji o środowisku na wniosek
- f) Rozpowszechnianie informacji o środowisku - gwarancje prawne

V. Prawne gwarancje udziału społeczeństwa w realizacji celów ochrony środowiska

1. KONSTYTUCJA RP (art. 63, art. 74 ust. 3 i 4)

2. Udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska - możliwe sytuacje:

Sytuacja I

Udział społeczeństwa w postępowaniu administracyjnym na podstawie ogólnych przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego - art. 31 KPA

Sytuacja II

Udział społeczeństwa w postępowaniach w sprawach ochrony środowiska w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (*ustawa środowiskowa*); DZIAŁ III ustawy środowiskowej - Udział społeczeństwa w ochronie środowiska” (art. 5, art. 29-45)

- Art. 5. Każdy ma prawo uczestniczenia, na warunkach określonych ustawą, w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.
- Art. 30. ustawy środowiskowej: Organy administracji właściwe • do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów, • • w przypadku w którym przepisy niniejszej ustawy lub innych ustaw wymagają zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa, zapewniają możliwość udziału społeczeństwa odpowiednio • • • przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą oraz przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą. Zatem :musi istnieć konkretny przepis prawa materialnego, który gwarantuje społeczeństwu udział w danym konkretnym postępowaniu administracyjnym lub w sprawie opracowania projektu dokumentu (np. art. 96 POŚ, art. 216 POŚ)
- Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji art. 33-38 i art. 44 ustawy o informacji
 - Formy udziału (Prawo składania uwag i wniosków)
 - Gwarancje prawne udziału społeczeństwa
 - Szczególne uprawnienia organizacji ekologicznych w postępowaniach administracyjnych
- Udział społeczeństwa w przyjmowaniu dokumentów – art. 39 -43 ustawy o informacji
 - Formy udziału (Prawo składania uwag i wniosków)
 - Gwarancje prawne udziału społeczeństwa

Sytuacja III

Udział społeczeństwa w postępowaniach administracyjnych jest wyłączony:

- w danym postępowaniu administracyjnym nie stosuje się art. 31 KPA
- i jednocześnie postępowanie to nie jest kwalifikowane jako „postępowanie wymagające udziału społeczeństwa”

3. Udział społeczeństwa – orzecznictwo (przykłady)

➤ *Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 4 września 2013 r., II SA/Po 823/12 (CBOSA)*

„ustawa z dnia 03 października 2008 r. nie zawiera normy prawnej, która wskazywałaby, iż naruszenie zasad dotyczących udziału społeczeństwa w postępowaniu winno skutkować bezwzględną eliminacją z obrotu prawnego wydanych rozstrzygnięć. Oznacza to, iż ewentualne naruszenie zasad postępowania musi podlegać ocenie, pod kątem ustalenia, czy owe naruszenia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy”

➤ *Wyrok NSA z dnia 5 kwietnia 2011 r., II OSK 3/11, LEX nr 992537*

To, że ktoś ma w konkretnej sprawie interes prawny, ponieważ jest stroną postępowania w świetle art. 28 k.p.a., nie oznacza braku możliwości skorzystania przez niego także z tej procedury dotyczącej udziału społeczeństwa”.

➤ *Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 13 marca 2013 r., II SA/Sz 1035/12, LEX nr 1303035*

„Nie ma określonego prawnie obowiązku odpowiadania na każdy wniosek, o którym mowa w art. 42 ustawy z 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku (...).

Ponadto nie ma również obowiązku uwzględniania wszystkich uwag ze względu na fakt, że nie każda z nich musi być zasadna, jak również uwzględnienie wszystkich uwag może być technicznie niemożliwe (...).”

➤ *wyrok WSA z dnia 11 sierpnia 2010 r. IV SA/Wa 857/10 LEX nr 759044)*

„ze sposobu określenia przedmiotu działalności organizacji musi wynikać, że realizacja i urzeczywistnianie ochrony środowiska stanowi istotę jej utworzenia i funkcjonowania („izba gospodarcza nie może być uznana za organizację społeczną mającą na celu ochronę środowiska, niezależnie jakie cele zostaną zapisane w jej statucie”)

➤ *Wyrok NSA z dnia 13 grudnia 2012 r., II OSK 1732/10 LEX nr 1152019*

„Cel statutowy polegający na ochronie środowiska nie musi być wyłącznym celem działalności stowarzyszenia dla uznania go za organizację ekologiczną (...).”

VI. Prawna problematyka ocen oddziaływania na środowisko.

1. Istota i przedmiot ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ)

2. Rodzaje ocen oddziaływania na środowisko:

a Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ)

b Indywidualna ocena oddziaływania na środowisko

c Ocena oddziaływania na obszar Natura 2000

4. Istota procedury oceny oddziaływania na środowiska (klasyfikacja przedsięwzięcia/dokumentu do ooś oraz etapy oceny właściwej)

3. Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko

3.1. Procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko według dyrektywy 2001/42

3.2. Zagadnienie problemowe

- C-295/10 : Kwalifikacja planu/programu do ŚOOŚ - Plany określające użytkowanie małych obszarów na poziomie lokalnym; Plany zagospodarowania przestrzennego, które dotyczą tylko jednego przedmiotu działalności gospodarczej; uchylenie planu

- C-567/10 : Pojęcie planów i programów „wymaganych przez przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne”; stosowanie dyrektywy 2001/42 do postępowania w przedmiocie uchylenia w całości lub w części planu zagospodarowania przestrzennego

- C-177/11 : obowiązek przeprowadzenia SOOŚ planu, który może istotnie oddziaływać na obszar Natura 2000

- C-473/14: możliwość zwolnienia z obowiązku przeprowadzenia SOOŚ modyfikacji istniejącego planu lub programu

4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko

IV.1. Indywidualna ocena oddziaływania na środowisko według dyrektywy 2011/92

IV.2. Zagadnienie problemowe

- C-142/07 : kwalifikacja przedsięwzięcia do oceny - roboty polegające na przebudowie i ulepszeniu obwodnicy miejskiej - obowiązek oceny

- C-205/08: kwalifikacja przedsięwzięcia do oceny - konstrukcje napowietrznych linii elektrycznych – przedsięwzięcie o charakterze transgranicznym

- C-244/12: kwalifikacja przedsięwzięcia do oceny - roboty polegające na rozbudowie infrastruktury portu lotniczego – Badanie na podstawie progów lub kryteriów – Kryteria selekcji sprzeczne z dyrektywą

- C-263/08: udział społeczeństwa i prawo wniesienia odwołania od zezwoleń na realizację przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko naturalne – kryteria uznania organizacji ekologicznej za uprawnioną do wniesienia skargi

- C-290/03 : oceny oddziaływania na środowisko w wieloetapowej procedurze inwestycyjnej

5. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (ustawa środowiskowa)

5.1. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (art. 46-58 ustawy środowiskowej)

- Etap I – kwalifikacja dokumentu do oceny - dokumenty wymagające przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przesłanki odstąpienia od przeprowadzenia SOOŚ;
- Etap II - ocena właściwa:
 - o uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie o oddziaływaniu na środowisko,
 - o sporządzenie prognozy
 - o uzyskanie niezbędnych opinii lub uzgodnień właściwych organów
 - o zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa
 - o przeprowadzenie postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko (jeśli konieczne)
- przyjęcie dokumentu, wymogi do tyczące uzasadnienia
- podanie do publicznej wiadomości informacji o przyjęciu dokumentu i o możliwościach zapoznania się z jego treścią (art. 43 ustawy środowiskowej)

5.2. Indywidualne oceny oddziaływania na środowisko i/lub na obszar Natura 2000 planowanych przedsięwzięć (art. 59-103 ustawy środowiskowej)

5.2.1. Etapy:

Etap I – kwalifikacja przedsięwzięcia do oceny (z mocy prawa, na podstawie postanowienia właściwego organu)

Etap II - ocena właściwa:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w raporcie o oddziaływaniu na środowisko,
- sporządzenie raportu
- uzyskanie niezbędnych opinii lub uzgodnień właściwych organów
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa
- przeprowadzenie postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko (jeśli konieczne)

5.2.2. Kategorie przedsięwzięć wymagających oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000 i kwalifikacja przedsięwzięcia do oceny

- I grupa : planowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
- II grupa: planowane przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko został stwierdzony w drodze postanowienia na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy

- III grupa: planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, które nie są bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynikają z tej ochrony, jeśli obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 został stwierdzony na podstawie art. 96 ust. 1 ustawy o informacji

Ocenę oddziaływania na środowisko i na obszar Natura 2000 dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać (zawsze lub potencjalnie) przeprowadza się w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

5.2.3. Raport o oddziaływaniu na środowiska (zakres raportu, autor raportu, wymagania jakościowe raportu)

5.2.4. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

- Właściwość organów
- Decyzja o środowiskowych a wieloetapowa procedura inwestycyjna - decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest pierwszą decyzją, która należy uzyskać w procesie inwestycyjnym.
- Strony postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach -
- Wszczęcie postępowania w sprawie wydania decyzji środowiskowej
 - o Zasada skargowości/dyspozycyjności
 - o Wyjątek z urzędu (decyzja o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów)
- Wniosek o wszczęcie postępowania odpowiednio dla przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko
- Wymagane etapy postępowania w przypadku gdy wydanie decyzji środowiskowej poprzedzone jest ooś: sporządzenie raportu; uzyskanie niezbędnych opinii lub uzgodnień właściwych organów; zapewnienie udziału społeczeństwa; przeprowadzenie postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko (jeśli konieczne); wydaje decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach uwzględniającej zebrany materiał (treść decyzji) albo odmowa zgody na realizację przedsięwzięcia (przesłanki odmowy)
- Jeśli wydanie decyzji środowiskowej nie jest poprzedzone ooś, wówczas inwestor nie przedkłada raportu, nie przeprowadza się postępowania z udziałem społeczeństwa czy postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko; w przypadku gdy nie została przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach właściwy organ stwierdza brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko; może również określić warunki dotyczące realizacji przedsięwzięcia
- w każdym przypadku decyzja wymaga uzasadnienia zgodnego z wymaganiami ustawy środowiskowej oraz podania do publicznej wiadomości informacji o wydaniu decyzji i o możliwościach zapoznania się z jej treścią

5.2.5. Skutek, termin ważność decyzji środowiskowej, przeniesienie decyzji środowiskowej

5.3. Ponowna ocena oddziaływania na środowisko

- 5.4. Indywidualna „ocena naturowa” dla przedsięwzięć innych niż mogące znacząco oddziaływać na środowisko

VII. Ochrona przyrody

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa

- 1.1. Obowiązki PC w zakresie klasyfikacji obszarów specjalnej ochrony ptaków
- 1.2. Kryteria klasyfikacji
- 1.3. Podstawy deklasyfikacji obszarów specjalnej ochrony ptaków
- 1.4. Reżim prawny obszarów, które powinny być, a nie zostały formalnie sklasyfikowane jako obszary specjalnej ochrony ptaków
- 1.5. Orzecznictwo TSUE
 - C-191/05: podstawa prawna i przesłanki zmiany granic formalnie sklasyfikowanego obszaru specjalnej ochrony ptaków
 - C-388/05: reżim prawny obszarów specjalnej ochrony ptaków przed i po ich formalnej klasyfikacji

2. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory

- 2.1. Obowiązki PC w zakresie klasyfikacji specjalnych obszarów ochrony siedlisk
- 2.2. Kryteria klasyfikacji
- 2.3. Podstawy deklasyfikacji specjalnych obszarów ochrony siedlisk
- 2.4. Reżim prawny obszarów Natura 2000 (formalnie sklasyfikowanych obszarow specjalnej ochrony ptaków i specjalnych obszarów ochrony siedlisk
- 2.5. Orzecznictwo TSUE
 - C-127/02: interpretacja art. 6 ust. 2-3 dyrektyw: Pojęcie „przedsięwzięcie”; przesłanki przeprowadzenia odpowiedniej oceny (możliwe oddziaływanie planu lub przedsięwzięcia na dany teren w istotny sposób); pojęcie „odpowiednia ocena skutków”; przesłanki wydania zgody na realizację przedsięwzięcia w trybie art. 6 ust. 3 albo 4; bezpośredni skutek art. 6 ust. 3 dyrektywy
 - C-244/05: System ochrony przed umieszczeniem siedliska w wykazie terenów mających znaczenie dla Wspólnoty.
 - C-304/05: Ocena skutków dla obszaru Natura 2000 robót związanych z przebudową tras narciarskich – naruszenie przez PC obowiązku przeprowadzenia uprzedniej kompleksowej „odpowiedniej oceny” i skutki tego naruszenia

- C-2/10: możliwość i przesłanki wprowadzenia bardziej rygorystycznych środków ochronnych w zakresie realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na obszary Natura 2000
- C-399/14: interpretacja pojęcia “odpowiednie działania” w rozumieniu art. 6 ust. 2 dyrektywy – zadarnienie następczej oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 i jej wymogi

3. Ustawa o ochronie przyrody

3.1. Formy prawne ochrony przyrody (art. 1-45a)

- Tworzenie, powiększenie, likwidacja, zmiana granic form ochrony przyrody
- Status ochrony form ochrony przyrody
- Otulina
- Opłaty za wstęp na obszary chronione
- Plany ochrony i plany zadań ochronnych
- Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z utworzeniem formy ochotny przyrody i ochrona prawna (art. 129-134 POŚ)
- Tworzenie, powiększenie, likwidacja, zmiana granic form ochrony przyrody
- Plany ochrony/plany zadań ochronnych a akty planowania przestrzennego

3.2. Ochrona terenów zieleni i zadrzewień (art. 83-90)

VIII. Ochrona zasobów środowiska. Prawo problematyka tzw. immisji środowiskowych. (Ustawa Prawo ochrony środowiska)

1. Wymagania jakościowe środowiskowa (standardy, jakości środowiska) –na przykładzie ochrony powietrza (art. 85-96a POS) i ochrony przed hałasem (art. 112-120a POŚ)
 - określenie standardów jakości środowiska
 - kontrolę ich osiągania,
 - podejmowanie działań służących ich nieprzekraczaniu lub przywracaniu
2. Ograniczanie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska a standardy jakościowe - obszary ograniczonego użytkowania, strefy przemysłowe (art. 129 , art. 135 -136d POS)
3. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom (ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania zanieczyszczeniom związanym z eksploatacji instalacji lub urządzeń – art. 141-157 oaz art. 180-226 POŚ)
 - standardy emisyjne
 - obowiązki w zakresie prowadzenie pomiarów emitowanych zanieczyszczeń
 - pozwolenia emisyjne (zintegrowane i sektorowe)

**IX. Prawnofinansowe instrumenty ochrony środowiska. Materialnoprawne i formalnoprawne podstawy i zasady odpowiedzialności za szkody
(zagadnienie te będą przedmiotem wykładu w dniu 25 stycznia 2017)**